

OBSAH – CONTENT

I.

Protestantismus – Protestantismus – Protestantism

Michael BÜNKER

2017 – VERSUCH EINER BILANZ	11
--	-----------

2017 – The Attempt to Summarise

G. ETÉNYI Nóra

MAGYARORSZÁGI PROTESTÁNSOK ULMI NYOMTATVÁNYOKBAN ÉS EGY 17. SZÁZAD VÉGI KRÓNIKÁBAN	23
---	-----------

Hungarian Protestants in the presses of Ulm and in one 17th century chronicle

Ernst D. PETRITSCH

DER VORSTOSS DER OSMANEN IM REFORMATIONENZEITALTER	45
---	-----------

Penetration of the Ottomans in the period of the Reformation

BALOGH Judit

A REFORMÁTUS SZÉKELY ELIT APAFI MIHÁLY KORÁBAN	55
---	-----------

Reformed Terra Siculorum Elite in Transylvania in the period of Mihaly Apafi

Eva KOWALSKÁ

KLÚČOVÉ OTÁZKY UHORSKÉHO LUTERANIZMU NA PRELOME 17. – 18. STOROČIA: KONFRONTÁCIA SO ŠTÁTNOU MOCOU A NEORTODOXNÝM HNUTÍM PIETIZMU	72
---	-----------

Essential Issues of the Hungarian Lutheranism at the Turn of the 17th and 18th Centuries: Confrontation with the State Power and the Non-Orthodox Movement of Pietism

SZABADI István

KONFESSIONALISIERUNG UND POLITIK: REFORMIERTE KIRCHENREGIERUNG JENSEITS DER THEISS UND DIE SIEBENBÜRGISCHE FÜRSTENHERRSCHAFT	86
---	-----------

Confessionalization and Policy: Reformed Ecclesiastical Administration in Districtus Trans-Tybianus and the Government in Transylvania

Peter ŠVORC

ŠTRBSKÝ FARÁR A ŠTÚROVEC JÁN DROPPA A PERIPETIE JEHO DOBY (1809 – 1890)	97
--	-----------

Ján Droppa – the Priest in Štrba and Supporter of Štúr and Peripetia of His Period (1809 – 1890)

Zsófia BÁRÁNY

„DIE PROTESTANTISCHEN SCHWESTERKIRCHEN“ – „LANDTAGSBERICHTE“ FÜR DEN HEILIGEN STUHL	121
--	------------

„Dietal Reports“ for the Holy See

Juliane BRANDT

MARKTFLECKEN MIT ETHNISCH UND KONFESSIONELL SEPARATEN VEREINEN IN UNGARN IM ÜBERGANG VON DER STÄNDEGESELLSCHAFT ZUR MODERNE – EIN BELEG FÜR DAS TRENNENDE DER KONFESSION?	138
--	------------

Provincial towns in Hungary with ethnically and denominationally separated associations during the transition from a society of orders to modernity – evidence for denominational difference as a dividing line?

Peter ZUBKO

- SLOVENSKÉ KALVÍNSKE ZBORY NA ZEMPLÍNE A ABOVE
V KATOLÍCKYCH PRAMEŇOCH Z POLOVICE 18. STOROČIA 153**
Slovak Calvinist Churches in regions Zemplin and Abov in Catholic Sources from the Half of the 18th Century

KERTÉSZ Botond

- ELKÉPZELÉSEK ÁLLAM ÉS EVANGÉLIKUS EGYHÁZ VISZONYÁRÓL
A PÁTENSHARC IDEJÉN 170**
Notions about the relationship between the state and the Lutheran church during the patent conflict

János BARTA d. J.

- EINNAHMEN DER REFORMIERTEN PFARRER
IM KOMITAT ZEMPLÉN/SEMLIN UM DIE WENDE VOM
18. ZUM 19. JAHRHUNDERT 180**
The Income of Reformed Priests in Zemplen County at the Turn of the 18th and 19th Century

BORSY Judit

- REFORMÁTUS LELKÉSZ CSALÁDOK A FELSŐ-BARANYAI
EGYHÁZMEGYÉBEN A 19. SZÁZAD ELSŐ FELÉBEN 195**
Families of Calvinist Reformed Ministers in the Diocese of Upper Baranya in the First Half of the 19th Century

NAGY Imre Gábor

- FELVIDÉKI EVANGÉLIKUSOK BEVÁNDORLÁSA BARANYA MEGYÉBE
A 19. SZÁZADBAN 207**
Protestants' arrival at the county of Baranya from the Slovak area (Felvidék) in the 19th century

CZENTHE Miklós

- A LÖCSEI EVANGÉLIKUS LEVÉLTÁR TÖRTÉNETE 222**
History of the Evangelical archive in Levoča

Ágnes ZSIDAI

- DER „FREIDENKENDE CHRIST“ 258**
Bibó and the Protestantism

SOMOGYI Alfréd

- A SZERVEZŐ BIZOTTSÁG KEZDETE ÉS VÉGE 276**
The beginning and end of an Organisational Committee

Péter SZILÁGYI

- GUSTAV RADBRUCH UND DER PROTESTANTISMUS 287**
Gustav Radbruch and Protestantism

Ákos SZENDREI

- SOZIALE MERKMALE DER PASTOREN IN BIHAR, ÉRMELLÉK
UND IN DER UMGEBUNG VON DEBRECEN IM JAHRE 1942 ..... 309**
The Social Traits of Reformed Pastors of Debrecen's Neighbourhood and Érmellék in 1942

II.

Spolužitie konfesii – Felekezetek együttélése – Zusammenleben der Konfessionen

Jan LHOTÁK

- KONFESIJNI POMEŘY NA ČESKÉM VENKOVĚ VE SVĚTLE RELACÍ
PRÁCHEŇSKÉHO DĚKANA MARTINA STRAKONICKÉHO
Z LET 1569 – 1589 ..... 327**
Confessional Conditions in the Czech Countryside in the Light of the Relations of the Dean Martin Strakonický in the Years 1569 – 1589

Lena ARAVA-NOVOTNÁ

- TOVARYŠSTVO JEŽIŠOVO A PRVNÍ JEZUITÉ
(1534 – 1572): KONVERZE, NÁVRAT K EVANGELIÍM A SNAHY
O REFORMU V LŮNĚ KATOLICKÉ CÍRKVE:
ODMÍTÁNÍ DISKRIMINACE..... 356**
*The Society of Jesus and the First Jesuits (1534-1572): Conversion. Return to Gospels and the Efforts
for the Reform in the Lap of the Catholic Church: Rejection of Discrimination.*

GORUN Gheorge

- AZ ERDÉLYI PROTESTÁNS EGYHÁZAK SZEREPE AZ ERDÉLYI ROMÁN
EGYHÁZ ÉLETÉBEN – AZ ÚNIÓ ELŐTT 379**
*The role of Transylvanian protestant churches in the life of the Orthodox Church –
the period before the Union*

Teofil KOVÁCS

- DIE ZERSTÖRUNG DER LEWENZER REFORMIERTEN KIRCHE
IM SPIEGEL EINES ZEUGENPROTOKOLLS 390**
The Demolition of the Reformed Church in Léva – Levice in the Mirror of Testimonies

Rita PAPP

- ALLTAGSLEBEN IM REFORMIERTEN DEBRECEN ZWISCHEN
1693 UND 1715..... 411**
The Everyday Life of the Reformed Debrecen (1693 – 1715)

NAGY Balázs Vince

- VESZPRÉM VÁROS FELEKEZETI TÉRKÉPE
A 18. SZÁZAD KÖZEPÉN 428**
Confessional map of the town of Veszprém in the middle of the 18th Century

Klára PAPP

- KONFESSIONELLE GEGENSÄTZE IM 18. JAHRHUNDERT
IN DER STADT DEBRECEN 451**
Grievances of Religion in the 18th Century Debrecen

GORUN Blanka

- FELEKEZETI VISZONYOK ERDÉLYBEN (1948 – 2011) 468**
Religious situation in Transylvania (1948 - 2011)

III.

Školstvo – Iskolaügy – Schulwesen

PÁLFI József

- ISKOLA, OKTATÁS A 16. SZÁZADI VÁRADON..... 481**
School, education in the 16th Century Varad

Eduard LUKÁČ

- LUKÁŠ FABINUS POPRADSKÝ A JEHO SNAHY O ROZVOJ ŠKOLY
A PEDAGOGIKY V OBDOBÍ REFORMÁCIE..... 496**
Lukas Fabinus Popradský and His Efforts to the Development of Pedagogy in the Period of the Reformation

SZÖGI László

- A PROTESTÁNS PEREGRINÁCIÓ A 16-18. SZÁZADBAN A MAI SZLOVÁKIA
TERÜLETÉRŐL AZ EURÓPAI EGYETEMEKRE 508**
*Protestant peregrination to the European universities from the territory of today's
Slovakia in the 16 – 18th Centuries*

Peter KÓNYA

- ZAHRANIČNÉ ŠTÚDIÁ PROFESOROV EVANJELICKÉHO A. V. KOLÉGIA V PREŠOVE DO POLOVICE 19. STOROČIA** 518
Foreign studies of professors of the evangelical college of the augsburg confession in Prešov until the mid-19th Century

LUKÁCS Olga

- A NŐNEVELÉS KÉRDÉSE AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS INTÉZMÉNYEKBEN A 17-18. SZÁZADBAN** 547
Measures Taken by the Reformed Church of Transylvania in the 17th and 18th Centuries Concerning Girls' Education

Éva KUJBUSNÉ MECSEI

- DAS EPERIESER KOLLEGIUM UND DIE STADT NYÍREGYHÁZA NACH DER NEUBESIEDLUNG**..... 560
The Relationship of Nyíregyháza and the College of Eperjes between 1753 and 1848

KURUCZ György

- A GEORGIA AUGUSTA ÉS A MAGYARORSZÁGI AGRÁRSZAKKÉPZÉS A 18 – 19. SZÁZAD FORDULÓJÁN**..... 572
Georgia Augusta and the agricultural education in Hungary at the turn of the 18th and 19th centuries

János UGRAI

- EIN VERKANNTES VERHÄLTNIS? DIE ANGELEGENHEIT DER REFORMIERTEN DORFSCHULEN IM KIRCHENDISTRIKT TISZÁNINNEN, 1781 – 1857**..... 601
A Misjudged Affair? The Case of Reformed Particle Schools in Cistibiscan Church District of the Reformed Church, 1781 – 1857

HERMÁN M. János

- SZLOVÁKIAI PROTESTÁNSOK TEOLÓGIAI TANULMÁNYAI HOLLANDIÁBAN 1923 ÉS 1950 KÖZÖTT** 613
Hungarian students from Chechoslovakia for theology studies in the Netherlands between 1923 and 1950

Peter ŠTURÁK

- ACADEMIA THEOLOGICA EPISCOPALIS FRAGOPOLIENSIS – MIESTO INTELEKTUÁLNEJ A DUCHOVNEJ FORMÁCIE BUDÚCICH GRÉCKOKATOLÍCKYCH KŇAZOV** 625
Academia Theologica Episcopalis Fragopoliensis – the Place of Intellectual and Spiritual Formation of the Future Greek Catholic Priests

IV.

Kultúra a umenie – Kultúra és művészet – Kultur und Kunst

Marcela DOMENOVÁ

- MARTIN LUTHER A PREŠOV. REFORMÁCIA V ODRAZE KNIŽNEJ KULTÚRY 16. STOROČIA (SONDA DO PROBLEMATIKY)**..... 637
Martin Luther and Prešov. Reformation in Reflection of Book Culture in the 16th Century (Probe into the Issue)

Peter BENKA

- V REČI ĽUDU: JAZYKOVÉ ASPEKTY REFORMÁCIE NA PRÍKLADE MESTA BARDEJOV V 16. A 17. STOROČÍ**..... 654
In the Language of People: Language Aspects of the Reformation in the Case of Bardejov in the 16th and the 17th Centuries

Attila VERÓK

BUCHKULTUR IM SPANNUNGSFELD VON ZWEI REFORMATIONEN

BEI DEN SIEBENBÜRGER SACHSEN (16.-18. JAHRHUNDERT).....673

*Printed culture among the Transylvanian Saxons between the two waves of the Reformation
(16th - 18th century)*

István MONOK

ÜBER DIE LESEERFAHRUNG DER GELEHRTEN IM ERSTEN

JAHRHUNDERT DER PROTESTANTISCHEN REFORM

IM KÖNIGREICH UNGARN UND IN SIEBENBÜRGEN 696

Changing Times - Changing Taste in Reading: How Protestant Literature Takes over the Lead

Viliam ČIČAJ

NOVOVEKÉ KOMUNIKAČNÉ MÉDIA A REFORMÁCIA 708

Modern communication media and the Reformation

Eva AUGUSTÍNOVÁ

INTELEKTUÁLNE DEDIČSTVO UCHOVÁVANÉ V KNIŽNICIACH

PREŠOVSKÉHO EVANJELICKÉHO KOLÉGIA 720

Intellectual Heritage Preserved in the Libraries of Prešov Evangelical Kolegium

H. HUBERT Gabriella

KÖZÖS ÖRÖKSÉGÜNK A 17. SZÁZADBAN (MAGYAR NYELVŰ

EVANGÉLIKUS ÉNEKEK NÉMET ÉS SZLOVÁK KAPCSOLATAI) 733

Common heritage in the 17th century (German and Slovak contacts with Hungarian Evangelical songs)

Karol MEDŇANSKÝ

LUTHEROVA REFORMÁCIA A JEJ VPLYV NA VÝVOJ EVANJELICKEJ

HUDBY V 16. - 17. STOROČÍ NA ÚZEMÍ DNEŠNÉHO SLOVENSKA..... 743

*Luther's reformation and its influence on the development of the evangelical music
in the 16th-17th century in the territory of present Slovakia*

ERDÉLYI Géza

A REFORMÁCIÓ HATÁSA A MŰVÉSZETRE..... 762

The Impact of the Reformation on Art

Michal HOTTMAR

ŠPECIFIKÁ PAMIATOK LUTNOVEJ HUDBY NA ÚZEMÍ DNEŠNÉHO

SLOVENSKA V OBDOBÍ REFORMÁCIE..... 773

*Particularities of the Lute Music Monuments in the Territory of Present-day Slovakia
in the Period of the Reformation*

HARMATI Béla László

SZÓSZÉKOLTÁROK A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN A TÜRELMI

RENDELET UTÁN 784

Pulpit altars in Carpathian basin from the time of the Edict of Tolerance

Jana SOŠKOVÁ

ESTETIKA V (NE)PRERUŠENEJ TRADÍCI:

200 ROKOV ESTETIKY V PREŠOVE..... 791

Aesthetics in (Non)Disconnected Traditions: 200 Years of Aesthetics education in Presov